

Standard Magazine

Nr 2 juni 2015 · Pris 65 kr

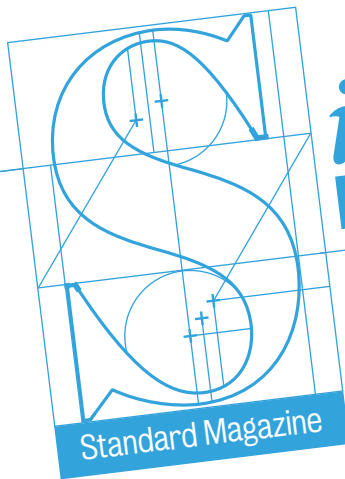
TEMA
Hållbart
byggande

Samverkan
ger bättre
affärer

Det smarta
huset är alltid
uppkopplat

*Åsa Wahlström, affärsområdes-
chef på CIT Energy Management
och professor. Hon arbetar med
energieffektivitet i byggnader.*

Energieffektiva hus
**Klassat
och klart**

innehåll

nr 2 2015

TEMA: Hållbart byggande

03

Standardiserat

Staden kan bidra till hållbar livsmedelsproduktion.

04

Noterat

Hårdare krav på estetisk kirurgi.

06

Reportage

Klassning ska ge mer energisnåla byggnader.

10

Utblick

Bättre business med gränslös samverkan.

13

Tre frågor till...

Ulf Wiklund på Tyréns, specialist inom miljöfrågor.

14

Trend

Husen kommunicerar via "Internet of Things".

18

SIS Inside

Temat på SIS årliga seminarium: kvalitet och innovation i världen.

20

Visste du att?

Enkla anvisningar för hjärtstartare räddar liv.

STANDARD MAGAZINE GES UT AV SIS, SWEDISH STANDARDS INSTITUTE

ANSVARIG UTGIVARE Per Norstedt

CHEFREDAKTÖR Lovisa Krebs

FORM OCH PRODUKTION

Appelberg Publishing Group. Projektledare

Petra Lodén. Art Director Johan Nohr.

OMSLAG Svante Örnberg

TRYCK Alloffset

PRIS 65 kr. Prenumeration 240 kr/år

TELEFON 08-555 520 00

ADRESS 118 80 Stockholm

BESÖKSADRESS Sankt Paulsgatan 6

E-MAIL standardmagazine@sis.se

WEBBADRESS sis.se

STANDARD MAGAZINE ges ut av SIS, Swedish Standards Institute.

Den utkommer fyra gånger per år och är en av förmånerna kopplade till medlemskapet i SIS. SIS huvuduppgift är att driva svenskt deltagande i internationellt standardiseringsarbete så att svenska företag, myndigheter och andra organisationer får möjlighet att påverka innehållet i internationella standarder.

Twitter: @svenskstandard

facebook.com/svenskstandard

Internationell påverkan

I och med den snabba globala utvecklingen vi nu ser, har SIS en viktig uppgift att ta tillvara Sveriges och alla våra medlemmars intressen inom de internationella organisationerna där vi ingår. Att ytterligare öka vårt inflytande över standarder är ett strategiskt viktigt mål för SIS under de kommande åren. Genom ett större engagemang i de internationella kommittéerna ökar vår chans att påverka nya standarder och riktlinjer i den riktning som vi vill.

För närvarande leder vi på SIS 170 internationella sekretariat eller arbetsgrupper inom globala ISO och europeiska CEN. Vi sitter dessutom med i båda dessa organisationers högsta beslutande organ, vilket är följden av målmedvetet arbete från SIS sida. Det erbjuder oss en utmärkt plattform för att påverka inriktningen av kommande standardisering och viktiga utvecklingsprojekt.

En annan positiv följd av att SIS är starkt engagerat på det internationella planet är möjligheten att utse ordförande. Många av våra kunder ser det som en strategiskt viktig affärsfördel att leda en internationell kommitté. De får då möjlighet att påverka riktlinjer och få gehör för idéer, samtidigt som de lär sig mycket och får tidig information om vad som är på gång inom forskning och utveckling på andra marknader.

Inom energieffektivisering i byggnader ses Sverige som ett ledande land och SIS leder sekretariaten inom både europeiska CEN och globala ISO. Det kan du läsa mer om här i tidningen.

Nya områden där standardisering erbjuder en modern lösning är inom äldreomsorgen och olika typer av tjänster. Ett aktuellt exempel är trygghetskedjan, där SIS och Sverige leder det europeiska sekretariatet för nya standarder som förbättrar säkerheten, tillgängligheten och servicen för äldre och personer med trygghetslarm.

Om du inte redan är engagerad i en internationell kommitté, hör av dig till oss på SIS så kan vi berätta mer om vilka områden som kan vara aktuella för just dig.

Thomas Idermark, VD SIS
thomas.idermark@sis.se

"Det kan vara en viktig affärsfördel att leda en internationell kommitté."

Den gröna staden

Kombinationen hållbarhet och urbanisering leder till många komplexa frågor. Till exempel hur livsmedelsförsörjningen ska lösas i en framtid där 70 procent av världens befolkning beräknas bo i städer? För samtidigt behöver livsmedelsproduktionen öka med 50 procent till 2050 för att mätta jordens växande befolkning.

För att bidra med svar bildade SIS i julas en teknisk kommitté, TK 592, som ska ta fram en serie standarder för framtidens hållbara städer. Under inledningsfasen har kommittén fokuserat på en gedigen grund för arbetet, berättar SIS projektledare Lovisa Stjernlöf.

– Vi börjar med en gemensam terminologi. Sedan diskuterar vi en road map för det fortsatta arbetet. Den röda tråden är livsmedelsproduktion ur ett stadsperspektiv. Till det kan man sedan knyta andra frågor som till exempel att ta vara på spillvärme och -vatten, eller mer socialt inriktade projekt som integration. Det finns många spännande infallsvinklar.

Thomas Angervall är sektionschef för Miljö och uthållig produktion vid SP Sveriges tekniska

forskningsinstitut och deltagare i den tekniska kommittén på SIS. Han beskriver en komplex verklighet där klimatpåverkan från städer respektive modern livsmedelsproduktion utgör en ekvation med planeten jorden som förlorare. Han anser att diskussionerna kring hållbara städer kräver många svar, bland dem urban odling. Något som i mindre skala har marginell betydelse för framtidens livsmedelsförsörjning, men som kan vara viktigt ur perspektivet social hållbarhet.

– Att odla tillsammans öppnar för möten mellan människor som annars inte träffas. Det är värdefullt eftersom integration är en av stadens stora utmaningar.

Som gott exempel på arbetet med att skapa hållbara städer framhåller Thomas Angervall Göteborgs mål för minskad klimatpåverkan genom minskad konsumtion (se faktarutan).

– En användbar standard för hållbara städer handlar bland annat om forskning och utveckling, byggnation och logistik. Det är ett enormt smörgåsbord med utmaningar och möjligheter, säger han.

MILJÖMÅLTIDER DEL AV LÖSNINGEN

Bland många andra insatser för en hållbar stad arbetar Göteborgs Stad för att servera fler miljömåltider. Livsmedelsförbrukningen står för en tredjedel av den totala klimatpåverkan i världen. Varje år serveras cirka 19 miljoner måltider inom skola, vård och omsorg i Göteborg. En miljömåltid ska bland annat vara baserad på miljömärkta råvaror och bestå av en stor andel vegetabilier och baljväxter. Källa: goteborg.se

 För mer information, läs mer på sis.se/tk592

Nu finns en standard med kvalitetskrav som syftar till att öka patientsäkerhet och kundnöjdhet vid skönhetsoperationer.

Sköna ingrepp

Marknaden för

estetisk kirurgi, också kallad skönhetsoperationer, har vuxit dramatiskt de senaste åren i Sverige och dessutom söker sig allt fler utomlands.

Men många europeiska länder har ännu inte infört tydliga regler för hur estetisk kirurgiska utföras i en säker miljö och patienterna är ofta omedvetna om riskerna.

I början av 2015 kom en ny svensk standard som syftar till att öka patient- och konsument-säkerheten.

Tuula Cammersand, projektledare på SIS, hoppas att den nya standarden kan fylla luckor där det saknas regler och hjälpa patienterna att göra väl underbyggda val då de står inför ett estetiskt ingrepp. Det är också viktigt att patienten får fullständig information om exempelvis försäkringar och risker för komplikationer.

– Med den nya standarden kan patienten räkna med att de företag som följer standarden har en viss nivå på sin verksamhet, säger hon.

Standarden ställer bland annat krav på kompetens hos de som utför skönhetsoperationer, marknadsföring, riskbedömningar, hantering av komplikationer, klagomål och sekretess.

Standarden, som heter Estetisk kirurgi – Tjänster, SS-EN 16372, gäller i 33 europeiska länder.

.....
 [Läs mer om Estetisk kirurgi på sis.se/ltk553](http://sis.se/ltk553)
.....

NYA EUROKODER

I april kom ett antal rättelser och tillägg till eurokoderna för stål, betong och aluminium.

Eurokod 9: Dimensionering av aluminiumkonstruktioner – Del 1-1: Allmänna regler, SS-EN 1999-1-1:2007/A2:2013

Eurokod 4: Dimensionering av samverkanskonstruktioner i stål och betong – Del 1-1: Allmänna regler och regler för byggnader, SS-EN 1994-1-1:2005/AC:2009

Eurokod 4: Dimensionering av samverkanskonstruktioner i stål och betong – Del 1-2: Allmänna regler – Brandteknisk dimensionering, SS-EN 1994-1-2:2005/A1:2014

Eurokod 3: Dimensionering av stålkonstruktioner – Del 1-12: Tillägsregler för stålsorter upp till S 700, SS-EN 1993-1-12:2007/AC:2009

Samt även:

SS-EN 1993-1-1/AC:2009

SS-EN 1993-1-5/AC:2009

SS-EN 1993-1-8/AC:2009

SS-EN 1993-1-9/AC:2009

SS-EN 1993-1-10/AC:2009

SS-EN 1993-1-12/AC:2009

SS-EN 1993-1-1/A1:2014

.....
 För mer information, kontakta SIS projektledare Måns Sjölander, mans.sjolandere@sis.se

Sundbyberg satsar på stadsodling

I Sundbyberg utanför Stockholm kan invånarna odla grönsaker på odlingslotter, i lådor, på taken och på fasaderna.

– Vi kräver redan gröna tak i nyproduktion, nu ska vi kräva att det ska gå att odla på dem också, säger Jonas Nygren, kommunstyrelseordförande, i en intervju i Dagens Nyheter.

Kreativa idéer finns det gott om. Kommunen kan erbjuda bärbuskar och fruktträd och när exempelvis ett gammalt träd behöver tas bort kan det ersättas med ett körsbärsträd i stället för en ny björk.

NY STANDARD OM HÅLLBARA STÄDER

En ny ISO-standard för hållbar utveckling av samhällen är snart klar. Standarden innehåller ett ledningssystem för hållbara städer som kommuner, organisationer och företag ska kunna använda sig av för att få struktur på och förbättra sitt hållbarhetsarbete. Standarden heter *Sustainable development of communities management systems requirements with guidance for resilience and smartness*, ISO/DIS 37101.

För mer information, kontakta SIS projektledare Karin Bagge, karin.bagge@sis.se eller läs mer på sis.se/tk588

El från träd

Forskare vid VTT, som är finska statens forskningscentral, har tagit fram en prototyp av ett konstgjort litet träd som producerar el. Löven består av solceller och energin kan genereras från olika källor: vind, sol och temperaturförändringar.

SIS summerar 2014

- ▶ 300 aktiva kommittéer
- ▶ 170 internationella sekretariat
- ▶ 2 400 företag och organisationer deltog i SIS kommittéer
- ▶ 4 800 experter deltog i SIS kommittéer
- ▶ 1 700 nya och reviderade standarder publicerades
- ▶ 14 000 kunder köpte produkter eller tjänster av SIS
- ▶ 20 000 prenumererade på standarder via tjänsten e-nav
- ▶ 4 500 personer deltog i seminarier och utbildningar

FOTO: ISTOCKPHOTO

Lek säkert

SIS har samlat alla standarder kring lekredskap i en handbok. Samlingen innehåller aktuella och viktiga standarder för dig som arbetar med utformning, färdigställande, drift och underhåll av lekplatser och produkter för lekredskap.

Läs mer om *Lekredskap. Standardsamling 2:2015* på sis.se

Energianvändning med klass

En av Europas viktigaste miljöfrågor är att göra byggnader mer energieffektiva. Sverige finns med i täten i arbetet med att ta fram standarder för energiklassning. Åsa Wahlström, professor vid Lunds Tekniska Högskola, hoppas att standarderna ska bli ett bra stöd i hela kedjan från byggbolag till fastighetskötare.

TEXT Lena Lidberg FOTO Svante Örnberg

Inom EU står byggnader för cirka 40 procent av den totala energianvändningen. Vid såväl nybyggen som renoveringar finns stora möjligheter att effektivisera energisystemen, vilket gynnar miljön och leder till ekonomiska besparingar i flera led. För att se resultat krävs det dock att energiförbrukningen kan mätas på ett bra sätt, och här har standarder en viktig roll.

– Med standarder som hjälp blir det nu möjligt att till fullo kunna visa byggnaders energiprestanda. Standarderna ska bidra till att klassificera byggnaders energianvändning och miljöpåverkan, säger Åsa Wahlström.

Hon är affärsområdeschef på CIT Energy Management AB, som ingår i Stiftelsen Chalmers Industriteknik i Göteborg. Företaget är specialiserat på energieffektivitet och inomhusklimat i byggnader. Åsa Wahlström är även adjungerad professor vid Lunds Tekniska Högskola och är den person som har lett SIS arbetsgrupp för energiklassning av byggnader sedan arbetet startade 2007.

Arbetsgruppen ingår i kommittén Innemiljö och energianvändning i byggnader, SIS/TK 189. Energiklassningsstandarderna är unika för Sverige och har tagits fram utifrån svenska regelverk. Flera av standarderna har nyligen reviderats och de sista uppdateringarna i serien ska publiceras 2015.

– Till en början handlade vårt arbete om att överblicka alla de klassningssystem som fanns därute, från Svanen och P-märkning till Miljöbyggnad. ➔

”Vi hoppas på ett stort genomslag, som i förlängningen kan få en nationell effekt på energianvändningen. Standarden är tänkt som ett styrmedel och som en drivkraft för att energieffektivisera och använda förnybar energi.”

Åsa Wahlström

ENERGIKLASSNING AV BYGGNADER

VAD: En svensk standardserie, SS 24300, som klassar byggnaders energiprestanda utifrån en sjugradig skala, från A till G. Serien består av fyra delar:

DEL 1: Effektklassning av värmebehov.

DEL 2: Klassning av energi-användning.

DEL 3: Klassning av miljö-påverkan.

DEL 4: Klassning av hushålls- eller verksamhetsenergi.

Standarderna kan användas vid både nyproduktion och renovering av alla sorters byggnader.

VARFÖR: Inom EU står byggnader för cirka 40 procent av den totala energianvändningen. Energiklassningsstandarder blir ett hjälpmedel för att uppnå effektiviseringar och bidra till ökad användning av förnybar energi.

VILKA: Standarderna vänder sig till bland annat byggherrar, fastighetsägare, beställare, myndigheter och driftspersonal.

NÄR: Hela standardserien har nyligen reviderats och samordnats. Bland annat har del 2 uppdaterats för att följa Boverkets byggregler, som skärpts angående energikrav, och Boverkets föreskrifter och allmänna råd om energideklaration för byggnader.

HUR: Vill du veta mer? Kontakta SIS projektledare Navid Gohardani navid.gohardani@sis.se

 Läs mer: www.sis.se/189

”För svensk del kan den nya energiklassningen få avgörande betydelse för renoveringen av storstädernas miljöprogramsområden.”

Navid Gohardani

Samtidigt införde Boverket nya byggregler, och samtidigt blev det rörigt och svårt att bedöma om en byggnads energiprestanda var bra eller inte.

Syftet med standarderna är att bringa ordning bland alla system och begrepp, och att ge olika aktörer incitament till att förbättra alla slags byggnader.

Den svenska standardserien vänder sig bland annat till byggbolag, entreprenörer, fastighetsägare, driftspersonal och tillverkare av exempelvis värmepumpar.

– I standardiseringskommittén har intresset för miljöpåverkan varit mycket stort. Deltagarna har varit väldigt aktiva, konstaterar Åsa Wahlström.

En viktig faktor när en byggnads totala energibalans ska studeras är hur systemen för värme och ventilation är utformade. Byggnadens inomhusmiljö behöver vara god, samtidigt som de negativa effekterna på den yttre miljön ska begränsas.

– Redan från början var alla ense om att uttrycka klassningen med en A- till G-skala, liknande den som finns för vitvaror. På så sätt ska till exempel säljare och uthyrare kunna visa hur pass bra energiprestanda en byggnad har.

Avsikten är att samtliga fyra delar ska användas då byggnaden klassas för att ge en fullständig beskrivning av hur bygganden energimässigt fungerar (se faktarutan på förra uppslaget).

– Vi hoppas på ett stort genomslag för den nya klassningen, som kan få en nationell effekt på energianvändningen. Standarderna kan användas som ett styrmedel för beställare och myndigheter och som en drivkraft vid projektering och planering av nya byggnader, för att energieffektivisera och använda förnybar energi, säger Åsa Wahlström.

– Vid ombyggnad och renovering kan standarderna leda till effektivare energianvändning och till att byggnadens marknadsvärde ökar.

Navid Gohardani, projektledare på SIS och teknologie doktor i byggvetenskap, har även han en expertroll i såväl SIS/TK 189 som i den internationella standardiseringen. För svensk del tror han att energiklassningsstandarderna kan få avgörande betydelse för renoveringen av storstädernas miljöprogramsområden.

– I Sverige finns cirka fyra miljoner flerbostadshus. En fjärdedel av dem ingår i de stora förortsbyggen som gjordes under åren 1965–1974. För att möta dagens byggregler och krav behövs en omfattande renovering inom en snar framtid, säger han.

De flerbostadshus som ingick i miljöprogrammet byggdes till stor del genom industrialiserade metoder med prefabricerade komponenter, under en tid då tanken på hållbarhet inte var lika utbredd som idag. Nu kan däremot renoveringarna genomföras på ett storskaligt och effektivt sätt, vilket ses som en fördel.

– Här finns många delar som kan energieffektiviseras. Exempelvis kan energibesparande åtgärder såsom utbyte av fastighetens ventilationssystem genomföras i samband med en planerad renovering av stammarna. Den främsta utmaningen blir nog att försöka undvika alltför stora hyreshöjningar, sammanfattar Navid Gohardani.

Han påpekar att bostadsbyggande och renovering har stor påverkan på samhället i stort. Det är därför som byggnaders livscykelperspektiv blir så viktigt, liksom valet av byggmaterial och byggsystem.

– Med standarder uppnår du en viss mininivå, och gör olika delar i kedjan mer mätbara. Du får ett pedagogiskt verktyg som alla kan referera till, från politiska beslutsfattare till kommersiella aktörer.

– I vår arbetsgrupp har vi diskuterat certifiering kopplat till energiklassning av byggnader, men den frågan är ännu inte löst. Ett av skälen är att vi vill vara teknikneutrala, i stället för att framhålla eller missgynna till exempel fjärrvärme.

Navid Gohardani konstaterar att standardisering är något som ökar i samhället. Därför efterlyser han mer forskning kring sambandet mellan standarder och innovation.

– Dagens innovationer kommer att ligga till grund för morgondagens standarder. Av det skälet behöver vi mer kunskap om hur standardisering kan främja innovation, framhåller han. ◉

OM BYGGNADERS ENERGIPRESTANDA

EG-direktivet om byggnaders energiprestanda, EPBD, ställer redan i dag krav på energideklarering av byggnader.

I samband med implementeringen av direktivet har två europeiska standarder utvecklats med ett övergripande europeiskt system för energiklassning av byggnader.

För att dessa standarder ska kunna användas på nationell basis behöver de kompletteras med nationella riktlinjer som stämmer överens med nationens byggregler och föreskrifter om deklarerat av byggnaders energiprestanda.

Så kan energiförbrukningen gå ner till noll

Från år 2020 ska energiförbrukningen i nybyggda hus vara nära noll. Det är innebörden av ett direktiv från EU. Det ska bli möjligt med hjälp av nya internationella standarder inom CEN och ISO. SIS leder båda de internationella sekretariaten.

TEXT Lena Lidberg ILLUSTRATION Westend61/Getty Images

Eva-Lotta Kurkinen, projektledare på SP, Sveriges Tekniska Provningsinstitut

När EU-direktivet om byggnaders energiprestanda uppdaterades 2010 var syftet att minska både energianvändningen och beroendet av icke förnybara energislag.

Det finns ett tydligt livscykel-perspektiv som berör allt från materialval till avfallsfrågor.

– Mycket av det nu pågående standardiseringsarbetet kring byggande är på olika sätt kopplat till direktivet. Det gäller både på svensk och internationell nivå, säger Eva-Lotta Kurkinen, doktor i byggfysik och projektledare inom energiteknik, byggnadsfysik och inom miljö på SP, Sveriges Tekniska Provningsinstitut.

Hon är samtidigt ordförande i SIS kommitté Innemiljö och energianvändning i byggnader, SIS/TK 189, och deltar även i det internationella arbetet inom ISO och CEN.

Standarderna, som är kopplade till byggnaders energiprestanda, har betydelse både för myndigheter som utfärdar regelverk och för exportberoende tillverkningsföretag. Inom både CEN och ISO ses nu de befintliga standarderna över vad gäller metoder

för bland annat beräkningar, provningar och klassificeringar.

Sverige anses vara ledande när det gäller att standardisera energieffektivisering i byggnader och SIS leder sekretariaten inom både europeiska CEN och internationella ISO.

Utöver energianvändningsfrågor arbetar kommittéerna med standarder för bland annat byggnadskomponenter och isoleringsmaterial.

EU:s mål är att energianvändningen i bostäder och lokaler ska ha minskat med 20 procent fram till år 2020, med 50 procent till år 2050 och att alla ny- och ombyggda hus ska vara nära noll-energihus.

– Boverket har gjort tolkningen att nyproducerade hus i Sverige i stort sett redan är nära noll-energihus. Vi är många som tycker att det finns stor potential att göra byggnader mer energieffektiva, både vid nybyggen och renoveringar. Till de främsta utmaningarna hör att hejda de energiförluster som uppstår i distributionen av el och värme. De är svåra att komma åt, konstaterar Eva-Lotta Kurkinen.

I SIS kommitté ingår byggbolag, konsulter, forskare, materialtillverkare och produktutvecklare, inom områden som isolering, dörrar, fönster, ventilation och värmepumpar. Dessutom deltar experter från bland annat Energi-myndigheten och Boverket.

Eva-Lotta Kurkinen har varit med i kommittén i snart åtta år. I jobbet på SP är standarder en del av det dagliga arbetet, inte minst vid provningar och certifieringar. Hon ser det som angeläget att delta och påverka de standarder som utvecklas.

– Det finns väldigt många bra standarder för byggindustrin och fler borde få upp ögonen för dem. Som exempel borde alla studenter på civilingenjörsutbildningarna få lära sig mer om nyttan med standarder och standardisering.

– I byggbranschen bidrar standarder bland annat till att beställare kan ställa rätt krav på sina leverantörer. Genom standarder kan man dokumentera sitt arbete, och visa andra hur man har tänkt. Det blir en viktig checklista och en manual över värden och beräkningar. ●

BÄTTRE AFFÄRER *med samverkan*

Det viskas om en ny stjärna på ISO-himlen. Med en brittisk standard som utgångspunkt arbetar SIS med en internationell standard för samverkan i affärsrelationer. Bakom det svenska initiativet står byggkoncernen NCC.

TEXT Anne Hammarskjöld ILLUSTRATION Skopein

I Storbritannien har en standard för samverkan mellan företag och organisationer fått stort genomslag i många branscher sedan lanseringen för fem år sedan. Nu ligger den till grund för en ny ISO-standard: Ledningssystem för affärsrelationer i samverkan, ISO 11000, som kommer 2016.

Byggkoncernen NCC tog initiativet till att starta en svensk kommitté under SIS ledning. NCC har under flera år letat efter ett sätt att utveckla samverkan, berättar John Thorsson som är partneringledare på NCC och ordförande för SIS kommitté Ledningssystem för affärsrelationer i samverkan.

– Vi hade sneglat på den brittiska standarden och träffade upphovsmanen David E Hawkins. I BS 11000 hittade vi en modell för samverkan över gränser som skapar värden i hela byggprocessen. Vi på NCC tog initiativet till detta arbete i Sverige och det är vi stolta över. Det är jätteroligt att SIS var intresserat av att samordna svenska

intressenter och starta en kommitté, där nu många fler företag och organisationer, som också ser nytta med standarden ingår, säger han.

John Thorsson menar att byggbranschens utveckling under de senaste 15 åren har skapat ett stort behov av systematiserad och konstruktiv samverkan. De utmaningar som byggbranschen står inför kan säkert många andra känna igen.

– I dag är outsourcing, internationalisering, kostnadsökningar och allt mer komplexa uppdrag med många intressenter vår vardag. Allt detta kräver nya former för att hantera och utveckla kunskap och resurser över traditionella organisatoriska gränser. Med ett robust system specifikt framtaget för samverkan kan vi möta våra utmaningar och tillföra mervärden som innovation, bättre lösningar och säkrare arbetsmiljö.

ISO 11000 ska vara ett industriövergripande ledningssystem för alla ➔

Standard för samverkan

ISO 11000 ska vara ett ledningssystem för organisationer med många leverantörsrelationer, exempelvis inom bilindustrin, byggindustrin och telekombranschen. Liksom ISO 9000 och ISO 14000 är det en projektmetodik på organisationsnivå.

Byggbranschen har ett behov av systematiserad och konstruktiv samverkan. Ett system för samverkan kan bidra till bättre lösningar och säkrare arbetsmiljö.

”Samverkan handlar inte i första hand om att tycka om varandra, utan om att vara bra för varandra.”

John Thorsson

branscher som kännetecknas av många leverantörsrelationer. SIS projektledare Lovisa Stjernlöf nämner bilindustrin och telekombranschen som exempel. Precis som ISO 9000 och ISO 14000 är ISO 11000 en projektmetodik på organisationsnivå.

– ISO 11000 ska utgå från ledningen och genomsyra hela företaget. En annan styrka med standarden är att den likställer organisationer i samverkan oavsett deras storlek. Dessutom omfattar standarden projekt från start till avslut, så att relationer också kan avvecklas på ett bra sätt och med tanke på framtida samverkan, säger Lovisa Stjernlöf.

John Thorsson framhåller också fördelarna med en modell för samverkan från start till mål. Han menar att tidigare modeller har fokuserat på att samverkan redan är igång.

– Samverkan handlar inte i första hand om att tycka om varandra, utan om att vara bra för varandra. Standarden tar ett helhetsgrepp kring allt som krävs för en framgångsrik samverkan. Från övergripande företagspolicy och intern rekrytering, till vilka partner vi väljer och hur vi sedan arbetar i relationen och säkerställer att den levererar mervärden.

De första fyra av standardens åtta steg beskriver förberedelser ett företag kan vidta för att bli en bra partner till någon annan. Ett systematiskt arbetssätt för hållbara affärsrelationer gör att dyra missförstånd kan undvikas och att båda parter tjänar på det. Standarden ska bland annat bidra till att skapa en robust process för samverkan som genomsyrar hela flödet, från ledning till leverans och avslut. I SIS kommitté deltar några av byggbranschens främsta aktörer, som arbetar tillsammans med den internationella arbetsgruppen (se faktarutan) för att utveckla ISO 11000. Lovisa Stjernlöf och John Thorsson vill gärna se en ännu bredare förankring av standarden i Sverige.

– Det nya ledningssystemet fungerar lika bra i andra branscher och är inte speciellt inriktat på just byggbranschen. Alla intresserade är välkomna att delta i kommittén, säger Lovisa Stjernlöf.

– Nu är vi i ett spännande skede med goda förutsättningar för Sverige att påverka det internationella arbetet. ●

Med brittisk förlaga håller SIS på att ta fram en ny standard för samverkan. På bilden en av Londons nya spektakulära byggnader, The Shard.

FRÅN STORBRIANNIEN TILL VÄRLDEN

Den kommande standarden Ledningssystem för affärsrelationer i samverkan, ISO 11000, har sitt ursprung i en brittisk standard, BS 11000. Den har fått stort genomslag i Storbritannien.

SIS samlar svenska intressenter i kommittén Ledningssystem för affärsrelationer i samverkan, SIS/TK 593. John Thorsson från NCC är ordförande.

I den internationella arbetsgruppen ingår Österrike, USA, Italien, Malaysia, Finland, Sverige och Kina samt Storbritannien som rådgivare. Den övergripande ambitionen för arbetet är att skapa en tydlig ISO-standard som fungerar i flera världsdelar och inom EU.

Standarden planeras vara klar sommaren 2016. Deltagare i den svenska kommittén är:

- Byggherrarna Sverige AB
- Chalmers Tekniska Högskola AB
- Foyen Advokatfirma KB
- NCC Construction Sverige AB
- SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut AB
- Trafikverket
- White Arkitekter AB

➔ För mer information, kontakta SIS projektledare Lovisa Stjernlöf, lovisa.stjernlof@sis.se. Läs mer om Ledningssystem för affärsrelationer i samverkan, SIS/TK 593 på sis.se/tk593

... **Ulf Wiklund**, Affärsutvecklare, Marknads- och utvecklingsansvarig Miljö på Tyréns. Han är specialist inom miljöfrågor, har mångårig erfarenhet från byggbranschen och är engagerad i SIS kommitté Hållbarhet hos byggnadsverk.

Materialet påverkar miljön mest

TEXT: Petra Lodén FOTO: David Lundmark

Materialet är största miljöboven vid ett nybygge. Men det är svårt att säga generellt hur stor miljöpåverkan är eftersom det beror på hur stor mängd man använder av ett visst material. Det säger Ulf Wiklund, miljöexpert på Tyréns.

Vilka är de största hållbarhetstrenderna inom bygg för närvarande?

– För en tid sedan ändrades fokus från energi till material. Trenden är nu att man tittar på en byggnads hela livscykel: från råvaran i gruvan och tillverkning av exempelvis stål till transport till byggarbetsplatsen, miljöpåverkan så länge byggnaden finns och slutligen avfallsskedet när byggnaden rivs. Då är materialet den enskilt största miljöpåverkande frågan. Men observera att det bara gäller för nyproduktion, vilket är en liten del av Sveriges hela byggnadsbestånd. I äldre byggnader är energifrågan fortfarande störst.

Om material har störst miljöpåverkan, vad kan branschen göra för att minska effekten på miljön?

– Gör en livscykelanalys och en miljödeklaration. Om fler gjorde det skulle vi kunna få väldigt bra förbättringar för miljön. Tyréns har tillsammans med byggbranschen tagit fram internationella regler för livscykelanalys för en hel byggnad, hur man ska räkna och vad som ska redovisas. Det har varit krångligt tidigare men det finns bra hjälpmedel. Den som gör en livscykelanalys kan göra en miljödeklaration enligt SS-EN ISO 14025

– En tydlig trend är att bygga i trä. Men andra material behövs, såsom betong och stål som står för en stor del av koldioxidutsläppen. Branschen jobbar hårt för att få ner dem. Betong står för en stor del av en byggnads material, så en övergång till så kallad grön betong, det vill säga alternativa sätt att framställa betong, kan minska belastningen på miljön avsevärt.

Slussen i Stockholm ska byggas om, vad gör ni för att klimatsäkra den?

– Att klimatsäkra handlar om att möta framtidens klimatförändringar. I fallet Slussen handlar det bland annat om att se till att vatten från Mälaren inte svämmar över tunnelbanesystemet.

.....
 Läs mer om Hållbarhet hos byggnadsverk på sis.se/tk209

Teknikkonsultföretaget Swecos kontor på Kungsholmen i Stockholm byggdes på 1960-talet. Nyligen har fastigheten genomgått omfattande upprustning och alla tekniska system har bytts ut.

Styrssystem för ventilations-, värme- och kylsystemen samlar kontinuerligt in data från kylmaskiner, ventilationsaggregat, värmepumpar och fjärrvärme. Det hämtar också in data från lokala väderprognoser. Systemet styrs i sin tur av en så kallad ecopilot, som optimerar energiåtgången. Den ser också till att utnyttja den energi som alstras av människor, datorer, belysning och väderlek. Alla data finns tillgängliga via internet.

Sensorer placeras vid luftintaget för att läsa av temperatur, koldioxidhalt, luftflöde och lufttryck samt mänsklig närvaro i rummet.

Inom en snar framtid kan fler IoT-system effektivisera drift och underhåll av fastigheter. Sensorer kan mäta slitage och förbrukning på allt från hissar, luftfilter och belysning till kontorsmöbler. Dessa kan leverera data som innebär att man kan spara kostnader för komponenter och material genom att genomföra byten i exakt rätt tid. Årliga kontroller kan istället styras om till behovsstyrd service.

Sensorer kapar kostnader

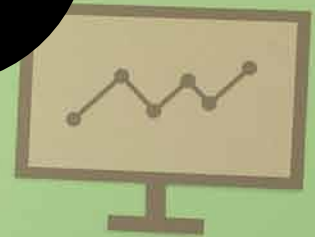
När våra hus blir intelligenta och uppkopplade med smart teknik, så kallad Internet of Things, innebär det att drift och underhåll blir enklare och effektivare. Stora förändringar är på gång, men redan i dag finns fastigheter som använder den nya tekniken.

TEXT Lars Österlind ILLUSTRATION Mika Pollack

Ventilationsaggregat med 90-95 procents återvinningsgrad av frånluften, högeffektiva värmepumpar, borrhål för kylning och solceller på taket.

95%

Fastighetsägaren får alla data och styrfilen online via mobilen och kan leta upp och åtgärda fel på ett effektivt sätt.

Nästan alla saker i vår omgivning kan i dag försees med sensorer och chip och kopplas till internet. Med den nya smarta tekniken, som brukar kallas för Internet of Things, IoT, blir det exempelvis lättare att sköta drift och underhåll av fastigheter. Sensorer placeras vid luftintaget för att läsa av temperatur, koldioxidhalt, luftflöde och lufttryck samt mänsklig närvaro i rummet. Belysning och temperatur i varje enskilt rum kan regleras efter vad som behövs för stunden och anpassas alltså efter om rummet är tomt eller om en eller många personer befinner sig där.

– En viktig fördel med att mäta via IoT-baserade system är att du inte behöver köra dina maskiner och system på max. Du kan skruva ned varvtal, temperatur och så vidare, vilket gör att maskinernas livslängd ökar. Du får också tidiga signaler när underhåll behöver göras, vilket gör det enklare att planera in service, säger Mikael Hegardt, utvecklingsansvarig på teknikkonsultföretaget Svep Design Center.

En av de största vinsterna är att det går att spara rejält på energiförbrukningen, och detta även i befintliga, äldre byggnader. Teknikkonsultföretaget Swecos kontor på Gjørwellsgatan i Stockholm är ett lyckat exempel. Den 27 000 kvadratmeterstora byggnaden är från 1960-talet och renoverades 2012. Då byttes alla tekniska system ut, vilket inbegriper ventilationssystemet inklusive kyl- och värmesystemen, samt el- och belysnings-system. Sweco har tillsammans med fastighetsägaren

Trend

Internet of Things

AMF Fastigheter investerat i ventilationsaggregat med 90–95 procents återvinningsgrad av frånluften, högeffektiva värmepumpar, borrhål för kylning och solceller på taket.

Styrsystemet för ventilations-, värme- och kylsystemen samlar kontinuerligt in data från kylmaskiner, ventilationsaggregat, värmepumpar och fjärrvärme. Det hämtar också in data från lokala väderprognoser. Systemet styrs i sin tur av en så kallad ecopilot, som optimerar energiåtgången. Den ser också till att utnyttja den energi som alstras av människor, datorer, belysning och väderlek. Alla data finns tillgängliga via internet.

– Jag kommer åt alla data och styrfilen online via mobilen. Det gör att jag kan leta upp och åtgärda fel på ett effektivt sätt, säger Christer Forsblad, fastighetstekniker vid AMF Fastigheter.

Investeringarna i ny teknik och nya smarta system har gjort att energianvändningen har minskat med cirka 70 procent i Swecohuset.

IoT-system finns och används redan nu, men Mikael Thydell, arkitekt och BIM-strateg på Sweco, menar att vi bara sett början på en utveckling som kommer att revolutionera många branscher och tillämpningar.

– IoT som infrastruktur kommer att innebära fundamentala förändringar i samhället. Tillgängligheten till information kommer att skapa innovationer som är svåra att sia om i dag. Klart är att det blir stora förändringar. Det finns exempelvis en gigantisk potential i mikroproduktion av el, det vill säga att konsumenter själva producerar och säljer el, säger Michael Thydell.

De system för en energieffektiv fastighetsdrift som Sweco och AMF Fastigheter använder finns ju redan. Man kan tänka sig betydligt fler IoT-system som skulle kunna effektivisera drift och underhåll av fastigheter. Sensorer som mäter slitage och förbrukning på allt från hissar, luftfilter och belysning till kontorsmöbler, golvytor och dörrar kan leverera data som innebär att man kan spara kostnader för byte av komponenter och material eftersom arbetet kan genomföras i exakt rätt tid. Årliga kontroller kan istället styras om till behovsstyrd service. Och det inom en snar framtid. ●

Internet of Things handlar om att förse olika saker, t.ex. maskiner, med sensorer och chip som kopplas till internet. Ett styrsystem kan samla in data kontinuerligt och optimera energiåtgången.

Sverige leder internationellt arbete

ARBETET MED att ta fram standarder inom Internet of Things, IoT, har börjat, men är ännu i sin linda.

En förutsättning för att realisera IoT är att samtliga fysiska och virtuella saker som ska ingå i IoT-systemen har en unik identitet. Hur ska de annars kunna veta vilket objekt som gör eller känner av vad? Standarden för unika identiteter, Information Technology – Unique identification for IoT, ISO/IEC 29161, är snart klar för publicering. Mikael Hjalmarson från Ericsson har lett det internationella arbetet tillsammans med Sara Norman, projektledare på SIS.

– Fundamentet för nya standarder inom Internet of Things håller på att sättas, säger Sara Norman, som arbetar med standarder inom automatisk identifiering och datafångst, vilket inbegriper IoT.

Fundamentet består av den referensarkitektur som behövs för att olika IoT-system ska kunna kommunicera med varandra.

– De system som finns inom en byggnad ska exempelvis kunna kommunicera med räddningstjänsten vid en brand, förklarar Sara Norman.

SIS har ansökt om Vinnova-pengar för att kunna vara initiativtagare till en ISO-standard för den gemensamma terminologin för IoT. Sara Norman välkomnar fler att delta i SIS kommitté och påverka arbetet.

– Vi i Sverige har över tid byggt upp ett stort förtroende internationellt kring att skapa standarder. Ju fler som engagerar sig så här i början av processen, desto större inflytande kan vi ha på hur standarderna utformas, säger hon.

.....
För mer information, kontakta Sara Norman, sara.norman@sis.se.

Jorden, nu bättrar vi oss

och minskar våra

ekologiska fotavtryck

I höst startar sex nya utbildningar som ger jorden en ljusare framtid:

- Från miljö- till hållbarhetsarbete ISO 14001:2015 och ISO 26000
- Skapa ett miljöledningssystem nya ISO 14001:2015
- Grunderna i miljöledning nya ISO 14001:2015
- Miljöledning enligt nya ISO 14001:2015 – så lyckas du med övergången
- Miljöledning för revisorn nya ISO 14001:2015
- Hållbarhetsarbete i kommuner och offentlig verksamhet

» Hitta din utbildning på sis.se/kalendarium

SWEDISH
STANDARDS
INSTITUTE

Sällskapsdjur, snöbollskrig, barnkalas.
Humor kombinerat med trygghet och information är kvalitet.
Roligt liv är en lyx.

Ny äldrestandard sätter den äldres behov i centrum

Vid SIS årsmöte och efterföljande seminarium den 15 april, var temat kvalitet och innovation i vården.

TEXT Lovisa Krebs FOTO SIS

På uppdrag av Socialdepartementet har SIS tagit fram en ny kvalitetsstandard för äldreomsorgen tillsammans med cirka 50 intresseorganisationer, fackförbund, kommuner och landsting, privata företag, myndigheter och högskolor. Standarden lanserades vid SIS seminarium den 15 april.

Standarden sätter de äldre i centrum och täcker in omsorg, service, omvårdnad och rehabilitering för äldre personer med omfattande behov. Grunden i arbetet är att hela tiden nå en trygghet och säker äldreomsorg med självbestämmande och delaktighet för den äldre personen och dennes närstående. För vårdgivare och upphandlare innebär standarden en metodik för god och jämförbar äldreomsorg. Det gäller både när omsorgen utförs av en kommun eller när den har upphandlats.

Med hjälp av standarden kan vårdgivaren planera, leda och utföra kvalitativt arbete och samtidigt mäta, utvärdera och förbättra sin verksamhet. Standarden kan även användas som underlag vid certifiering av utförare, vilket kan effektivisera upphandlingar på

ett mycket positivt sätt för alla kommuner.

Emma Henriksson, KD, är ordförande i riksdagens socialutskott. Hon talade på seminariet och menade att en stor fördel med standarden är att alla involverade har kunnat träffas och diskutera lösningar. Det är värdefullt att brukarna är med och tar fram kvalitetsmåten. Alternativet är att politiker och tjänstemän ska "hitta på" vad som är bäst för dem som ger och tar emot omsorg. En gemensam standard är inte en skrivbordsprodukt utan förankrad på ett helt annat sätt.

Oskar Jonsson från Myndigheten för delaktighet och Björn Nilsson, projektledare på SIS, berättade om nya europeiska standarder för trygghetskedjan. Standarderna ska förbättra kvaliteten och säkerheten för äldre och personer med funktionsnedsättning som har trygghetslarm.

Lena Freiholtz, kvalitetschef på Ambea och Barbro Aldén, enhetschef på Rudboda hemtjänst inom Lidingö stad, har varit med i arbetet att ta fram den nya äldrestandard. De berättade om hur de kan använda den i sina respektive verksamheter.

James Shen vid Stockholms universitet forskar kring olika material och om nya möjligheter med tekniker som additiv tillverkning. Han berättade om nya möjligheter som nya tekniker som additiv tillverkning och 3D-printing ger. Bland annat kan man tillverka nya käkproteser och tandimplantat på ett mycket effektivt sätt som är billigare och mer exakt än tidigare.

Karin Adelsköld är humor-lobbyist. Hon avslutade seminariet med ett uppfriskande tal om vilken läkande och stärkande effekt humor har. Glada patienter svarar bättre på behandlingar och glada anställda presterar bättre på jobbet och minskar stressen. Humor driver dessutom på innovation. ●

Genom tydliga krav på vad som förväntas av den som bedriver äldreomsorgsverksamhet, blir det även tydligt för de äldre och deras närstående vad som är god omsorg. Alla blir vinnare. Det var en av slutsatserna på SIS seminarium.

📖 Läs mer på:
sis.se/trygghetskedjan

NYA ANSIKTEN

Henrik Smedjegård har valts till ny ordförande i SIS kommitté Rör, rördelar och rörfällisar, SIS/TK 118. Henrik är utbildad högskoleingenjör inom maskinteknik och arbetar sedan 2014 som tjänsteägare på SSG, Standard Solutions Group i Sundsvall, med ansvar för tjänsterna SSG Standarder och SSG Benchmark. Henrik har lång erfarenhet av industristandardisering, framför allt av rörledningar och tryckkärl för papper och massaindustrin.

Sepehr Mousavizadeh är ny ordförande för Hållbar livsmedelsproduktion i städer, SIS/TK 592. Sepehr är ”Head of strategies for sustainable cities” på Plantagon International i Stockholm. Sepehr har en master i Agroekologi från Sveriges lantbruksuniversitet, SLU, en MBA från Storbritannien och examen i Agronomi och livsmedelsvetenskap från Iran och USA. Han har internationell erfarenhet inom hållbarhet och urban ekologi, livsmedelsproduktionssystem, kvalitetskontroll, standardisering och hållbar verksamhetsutveckling inom Agrifood-industrin.

Jon Djerf har återvalts som ordförande för SIS tekniska kommitté Avfallsutrustning, SIS/TK 252.

Jon är sedan 2006 Rådgivare på Avfall Sverige, branschorganisationen för hållbar avfallshantering. Jons erfarenheter inom avfallsområdet startade i samband med forskningsprojekt på Lunds universitet, fortsatte bland annat med utveckling av EU:s förpackningsåtervinningsprogram i Bryssel, till arbetet som rådgivare på Avfall Sverige inom Materialåtervinning och Logistik”.

”ISO skulle sticka ut hakan mer”

Rob Steele, ISO och Thomas Idermark, SIS

”Kanske borde ISO våga sticka ut hakan mer. Vi har så mycket att berätta.” Det sa Rob Steele, ISO:s generalsekreterare, vid ett besök hos SIS nyligen.

Rob Steele var nyligen på genomresa och *Standard Magazine* fick en pratstund med honom. Inom ISO arbetas det just nu med en strategiplan för åren 2016–2020. Några saker som ISO vill fokusera mer på är att föra ut nyttan med standardisering

och att standardisering och innovation går hand i hand. Standarder tar in ny forskning och utveckling och får ut nya idéer och produkter på marknaden. Därför bör standardiseringsorganisationerna samarbeta mer med FoU-avdelningar, enligt Rob Steele.

En viktig sak för ISO de närmaste åren är att bli ännu mer relevanta globalt. Det är särskilt angeläget i utvecklingsländer. Genom att hjälpa

medlemmar att bygga upp sin kapacitet blir de mer aktiva och påverkar de globala standarder som tas fram. Det gör att standarderna används mer och underlättar handel och driver på ekonomin. Många nya och innovativa idéer kommer just från utvecklingsländer och dessa kan också fångas upp på ett bra sätt inom ISO.

Den nya strategiplanen för ISO kommer att bli klar under hösten 2015.

AKTUELLA UTBILDNINGAR

Grunderna i kvalitetsledning enligt ISO 9001:2015
Kvalitetsledning handlar i grunden om att engagera chefer och medarbetare i att skapa nöjda kunder och en kostnadseffektiv verksamhet. Utbildningen anpassas fullt ut till den nya utgåvan av standarden ISO 9001:2015.
25 – 26 aug i Stockholm
6 – 7 okt i Stockholm

Internrevision – grundkurs
En välfungerande internrevision är en pålitlig och kostnadseffektiv förbättringsmotor för en organisation. Är organisationen certifierad mot exempelvis ISO 9001 eller ISO 14001 är det dessutom ett krav.
25 – 26 augusti i Stockholm

Hållbarhetsarbete i kommuner och offentlig sektor

Alla organisationer behöver arbeta aktivt för en hållbar utveckling i samhället. Men utmaningarna ser annorlunda ut inom en politiskt styrd verksamhet. Ofta kan de kopplas direkt till sociala behov och påverkan på människor och miljö.

15 september i Stockholm

Grunderna i miljöledning enligt ISO 14001:2015
ISO 14000-seriens standarder är kraftfulla verktyg för att bedriva verksamheten på ett miljömedvetet sätt. Utbildningen kommer anpassas fullt ut till den nya utgåvan av standarden 14001:2015.
22 september i Stockholm

För datum och anmälan gå in på sis.selutbildning

NYA MEDLEMMAR fr.o.m 19 februari t.o.m. 10 maj 2015

AB Rörbjörnen, Allianceplus AB, Alviva AB, Atea Logistics AB, Axonkids AB, Bauer Elektriska AB, Bejo Maskinsäkerhet, Bemt Fastighetsservice AB, Coloplast AB, Coor Industrial Services Group AB, COWI AB, Daloc Futura AB, Dentsply IH AB, Djurskyddsinspektörernas Riksförening, eHälsomyndigheten, Energiforsk AB, FF Drift & Bygg ek för Sollentuna, Frank Rodillas Hus & Snickeriservice AB, Fredells Trävaru AB, Försäkringskassan Hägersten, Göteborgs Energi AB, Göteborgs Stad Trafikkontoret, Hach Lange AB, Hakle Development AB, Hansen Lau Entreprenad AB, Hantverkarnas Riksorganisation, Hantverksdata Norden AB, Hemmaodlat, Huddinge kommun / SÄF, IFÖ Sanitär AB, IMI Hydronic Engineering AB, Inhouse Tech Infra Göteborg AB, Interactive Institute Swedish ICT AB, Kemikalieinspektionen Sundbyberg, Kharma Group HB, Luleå tekniska universitet, Luminus Koepke AB, My Air AB, Norconsult AB, Nords International AB, Offerta AB, Ortelius Management AB, Rehabilitering Sthlm AB, Reinertsen Sverige AB, Riksarkivet Stockholm, Rosemount Tank Radar AB, Rørelsefolk högskolornas Intresseorganisation, Sand- & Grus AB Jehander, Seldén Mast AB, Servicestart Sverige AB, Skatteverket Solna, SKL Kommentus AB, Stiftelsen Skandinaviska Kiropraktorhögskolan, Swedegas AB, Svensk Handel AB, Svenska FlygBranschen, Svenska Kyltekniska Föreningen, Sveriges Armaturleverantörers Förening, Synskadades Riksförbund, T Engineering AB, Tarkett AB, Tranemo Textil AB, Villaägarnas Riksförbund Sollentuna

VISSTE DU ATT?

TEXT Anne Hammarskjöld FOTO Tobias Ohls

Enklare anvisningar räddar liv

V arje år drabbas 10 000 människor i Sverige av plötsligt hjärtstopp. Av dem överlever i dag 500. Vid ett hjärtstopp ökar risken för död med tio procent för varje minut som går innan behandlingen startar. Snabb hjärt-lungräddning är alltså livsviktigt. I dag finns flera projekt för att utbilda lekmän, alltså personer som inte arbetar i vården, i hjärt-lungräddning och användning av hjärtstartare. Hjärtsäkra zoner är ett av dessa projekt.

Hjärtsäkra zoner är utrustade med hjärtstartare, defibrillatorer, och finns i offentliga miljöer som flygplatser, Stockholms lokaltrafik och på många arbetsplatser. Nu har SIS tagit fram nationella riktlinjer för hjärtstartare i offentliga miljöer. De ska bidra till att förenkla och förtydliga instruktionerna om hur hjärtstartaren fungerar så att fler liv kan räddas.

– Det är extra viktigt att lekmän som använder hjärtstartare får anvisningar som är lätta att förstå. Man behöver också veta att det inte finns några risker att göra fel eller orsaka skada, säger Tuula Cammersand som är projektledare på SIS.

Idén till projektet kom från vården. Det finns en teknisk standard för defibrillatorn men hur ska lekmän säkert kunna använda den? SIS frågade berörda aktörer, bland dem Hjärt-Lungfonden och Svenska rådet för hjärt-lungräddning, om deras intresse för enhetliga riktlinjer. Resultatet blev en teknisk kommitté med bred erfarenhet.

– Vi är glada över att det nu finns tydliga, enhetliga riktlinjer till "hjärtsäkra zoner". Förslaget har varit på remiss hos tillsynsmyndigheter, som till exempel Läke medelsverket och lagstiftare, säger Tuula Cammersand.

Den nya standarden är unik för Sverige och Tuula Cammersand hoppas att den ska bidra till fler trygga användare av hjärtstartare.

– Vår förhoppning är att hjärtstartare ska bli lika vanliga som brandsläckare. Varje räddat liv är en vinst för samhället. ●

SIS har tagit fram nationella riktlinjer för hjärtstartare. Syftet är att de ska bli enklare att använda, att det ska finnas fler hjärtstartare och fler liv kunna räddas.

